

Gyöngymondatok.

(Ujkori írótól.)

Gond. Gondosság.

A ki a csekélysegekre nem figyel, egykor még csekélyebbekért kell fáradoznia. *Göthe*.

Minden kívánság gondot szül; minden gond egy virágot lop el az élet kertéből. *Kisfaludi Károly*.

Annyi fölösleges, nemesak hasztalan, de káros és háborító gondok között szorongunk mind a multa, mind a jelenre és jövőre nézve, hogy leginkább attól láttatunk félni, nehogy nyomoraink valamikor apadjanak. *Petrarka*.

Hol nincs segély, mit használ a gond? *Shakespere*.

Gondolat. Gondolkodás.

A tudományok mindenkiért vannak; de a gondolkodás mestersége a természet legritkább ajándéka. Száz egyén között, a kik hiszik magukról, hogy gondolkodnak, alig van egy, a ki maga által gondolkodik. *II. Fridrik*.

Az emberi értelem lassabban halad, mint hinnők. Valódi oka, mert csaknem mindenki megelégszik a dolgok felőli határozatlan fogalmakkal; mert azokat vizsgálni, fontolgatni kevésnek van ideje. Elég, ha gondolkodik ezer közül egy. *II. Fridrik*.

A hiu gondolatok olyanok, mint a legyek: ha húszsor elűzük is magunktól, visszaszállanak. *Kotzebue*.

A nagy embereknek, jómóduaknak csak érdekeik vannak és nem meggyőződéseik; terveiket megostromolni annyi, mint ellenséggé nyilatkozni. *Condorcet*.

Gondviselés.

Mert van a világnak atyja,
Van egy hű gondviselője;

Minden ember megláthatja,

A ki nem fordul el tőle. *Petőfi.*

A fű épp oly szépen kinő, ha én nem nézem is. *Jókai.*

A gondviselés mindent teszen; és a mennyiben rettenetes, anynyiban kedvező is; az előtt egyenlően le kell borulni a dicsőségnek és gyalázatnak, az életgyönyör kényelmeiben és a sir szélénél. *Voltaire.*

Létünk minden percze új teremtés, a mindenható akarat egy műve. *Maistre gróf.*

Mindenütt van ösvény a gyaloglók részére s kunyhó a szerény életü szegények befogadására. *Sand Gy.*

Gyermekszívvvel öntudatlan

Nyugszom meg e gondolatban,

Hogy övéit el nem hagyja,

Ki mindnyájunk édes atyja. *Arany J.*

G o n o s z s á g. G o n o s z t e v ő.

A kiknek eszménye a bűn, dicskörnek tekintik a gyalázatot. Itt az ember bizonyos dolog esúcsán, mintegy mások feletti uralkodás polezán érzi magát s fejedelmileg helyezkedik el rajta. Kikötve lenni annyi, mint bámultatni. De e mézben epe van. A gazemberek könnyelműen hiszik, hogy szándékaik sikerére joggal számithatnak. *Hugo Victor.*

Az éjszaka nem oly fekete; mint az ember. *Hugo Victor.*

Ne hidjük, hogy valaki csak azért tesz rosszat, mert az őt mulattatja. Azért szokás: rosszat tenni, mert az nagy százalékot hajt. Ingyen a sátán sem mozdul meg. *Jókai.*

Senki sem teszi a rosszat csak azért, hogy rosszat tegyen; hanem, hogy abból haszna vagy gyönyöre legyen. *Bacon.*

A veszett társaságokban az embernek, ha boldogulni akar, szükségképp gonosznan kell lenni. *Helvetius.*

Nem sülyed az emberiség! Ilyen gonosz vala rég, ilyen gonosz már kezdet óta. Hisz különben nem kellett volna százféle mesét, eget, isteneket, pokolt és ördögöket gondolni ki, hogy zaboláztassék. *Petőfi.*

Gyűjtötte: KISS MIHÁLY.

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

A keresztény hittudomány összege az unitáriusok szerint. Latin nyelvből fordította *Derzsi Károly*, unitárius gymn. tanár. Kiadta az unitárius egyház képviselő tanácsa. Kolozsvár. 1899. Nagy Sr. 1—8; 1—412. l. Ára 3 kor.

E munkából egyes részleteket fennebb közlünk, melyek tájékozást nyújtanak a mű természete és nagy értéke felől. Az eredeti munkának történetéről, a fordításról és megjelenéséről hiven számol bé az előszó, melyet az alábbiakban egész terjedelmében közreadunk:

— Másfél száz évvel ez előtt latin nyelven irt hittudományi tankönyvet bocsátunk ezennel magyar nyelven a nyilvánosság elébe.

Szentábrahám L. Mihály, nagy nevű püspökünk 1737-től 1758-ig, mint a hittan tanára irta e tankönyvet: „Systema Universae Theologiae Christianae“ czim alatt valószínűleg még püspökségét megelőzőleg; de mivel éppen ez idő tájt volt az üldözés a leghevesebb, az elnyomatás a legnagyobb mérvű az unitáriusok ellen, a Szentábrahám életében a mű kinyomatására gondolni sem lehetett.

Szentábrahám 1758-tól 1786-ig Agh István követte a püspöki székből, a ki szintén e tankönyvet használta, a maga részéről is befolyván annak egybeállítására, különösen a mikor vallásközönségünk, tekintettel a II. József uralkodásával megpezsdült szabadabb szellemre, annak kinyomatását: „Summa Universae Theologiae Christianae secundum unitarios“ czim alatt elhatározta s ezért az akkori sajtó viszonyokhoz képest egyh. főtanácsunk a kir. kormányzók útján 1784-ben a legfelsőbb engedélyért II-ik Józsefhez folyamodott.

Érdekesnek tartjuk a mű kinyomatását engedélyező legfelsőbb kir. leiratot itten szintén magyar nyelven közölni:

⁴⁷⁰¹/₅₉₁₆ udvari 3469—1785. sz. Az erdélyi kir. fő kormányzóknek! Kegyelmetek, erdélyi kir. fő kormányzók által 1784. nov. 23-ról kelt tudósítása mellett felterjesztett ezen czimű kézirat: Summa Universae Theologiae Christianae secundum unitarios — Kegyelmeteknek, Erdélyi kir. fő kormányzóknek, azzal az értesítéssel küldetik vissza, hogy annak kinyomatását annál inkább megengedje, mivel az a mellett, hogy azon vallás Erdélyben be van véve, a rajta átvonuló szerénységért vallást tárgyazó más munkáknak is mintául szolgálhat. Bécsben ápr. 13. 1785. gr. Pálfi Károly m. pr. Ő cs. apost. kir. Felsőége parancsára, Sculteti Ferdinánd, m. pr.“

Ez engedély mellett jelent meg a mű, mint az unitáriusoknak abból az időből legfőbb Symbolikus könyve Kolozsvárt, 1787-ben. Megjelenését tehát sem Szentábrahám Mihály, sem Agh István nem érhették meg.